

celo e to igalo. ečina e 24. a vo- bile litve. kraj: asov; dem.) Bauer (deči) (beli) (deči) e. vo- 428; asov. rebna in je ugger jen s ialist drli e. pl.) glatshel e gla- jeni en kmet- Tudi zma- nam- mška j do- ce in jasko kupin a Ce- (beli) Freit- slov.) red- Okraj (črni) njak Piker ljen Okraji 528, torej a Ve- lasov, torej Okraja ididat z vo- Okraji aingo alcher kle- Okraji (beli) mško- lasov. Brei- iz in (slov. red- n Sv. (črni) njak nburg (črni) njak att in (črni) njak o nimio na- vodja Čast

tukajšne prvaško-klerikalne občine Ferd. Prežana u. Državno pravništvo zasleduje torej tega slovenskega voditelja zaradi voleizdajalstva. Vsed tega ga je okrajno glavarstvo tudi odstavilo od njegove službe. Nadalje smo izvedli, da se je naredilo proti našemu prvaškemu županu Jožeku Paul v Dolinčah naznanilo zaradi zapeljavanja k tatvini cemen- ta. Tudi se vrši preiskava zaradi zapeljavanja h krivemu pričevanju. V kratkem doživeli bomo torej prav zanimive novice. Župan obtožen zaradi zapeljavanja h krivi prisegi in k tatvini, tajnik pa zaradi voleizdaje; — pač lepe prvaške razmere... Pri tej priložnosti omeniti moramo še neko sodnijsko razpravo, ki se je vršila pred kratkem. Neki napredni občinski odbornik je namreč dejal, da toliko časa ne bode prišel k odborovim sejam, dokler se „purgermajster“ ne bode opral umazanih očitaj, ki se jih je nanj metalo. Te besede je porabil župan in tožil dotičnega odbornika zaradi žaljenja časti. Ali razprava je končala s tem, da je bil obtoženec oproščen. Slavni prvaški župan se je torej grozovito blamiral in še vedno ni opran umazanih očitaj. Sicer pa ga tudi že zapuščajo njegovi prijateljski. Tako je n. pr. znani prvaški Rozman kar izginil; noč ga je v glavnem in zapustil je precej dolga. Ljudje pravijo, da je šel Rozman kot prostovelec k Srbom. Mi njegovim prijateljem le čestitamo. Vrč gre toliko časa k studencu, dokler se ne razbije. Famosnega tajnika Prežana je usoda že dosegla, in kmalu mu bode po Božji volji tudi njegov gospodar in zapovednik sledil. Ob koncu čestitamo še našim slovensko-klerikalnim volilecem za njih zastopnike. Le-ti so pokazali, kakšna je prvaška čast! Na ta način bodejo tudi tukaj ljudje polagoma sprevideli. To se je vidlo že pri sedanjih deželnozborskih volitvah, v katerih je dobil naprednjak Brugger 78, črni klerikalec Turk pa le 42 glasov. Le tako naprej, voleizdajalski prvaki, in kmalu vas bode koroško ljudstvo z moko kunjó čez Karavanke pognalo!

Celovec je baje mesto, v katerem hočejo geraski hujskači kar gospodariti. Človek bi torej mislil, da imajo prvaki v tem mestu kakšno moč. Ali temu ni tako. Pri zadnjih volitvah (v splošnem razredu) so dobili: naprednjak Metnitz 1745, prvaški Grafenauer 275, socialist Lukas pa 480 glasov. Prvaki imajo torej v Celovcu komaj 1 devetino, komaj deveti del glasov za sabo. Skrijte se torej, prvaki!...

Napredni poslanci na delu. V državni zbor- ni so stali napredni poslanci že zopet razne velevažne gospodske predloge. Omenimo za sedaj le sledeče: 1. Predlog glede prepovedi paše v Henckeljevih posestvih. — 2. Govor posl. Dob- bernig glede želj koroških prebivalcev z ozirom na nove železnice (Rottenmannska, Taverska železnica, vzhodna železnica, lokalna železnica ob Sincčevsi v Velikovec, nadaljevanje železnice v Gailtalu itd.). — 3. Predlog posl. Nagele glede vzdržanja prometa na železnici Treibach- Lamsdorf. — 4. Predlog posl. Nagele, Piker itd. glede davčne prostosti hipotечно obremenjene posesti in zemlje. V tem predlogu zahtevajo napredni poslanci, da naj se vzame ozir na dolgo- vosestnost, kadar se predpisuje zemljiški da- vek. — Tako delajo napredni poslanci. Prvaki pa se pripravajo edino za straniščne napise.

Glede železnice Sincčavas-Velikovec so stali- vi napredni poslanci Nagele itd. v državni zbor- ni sledeči predlog: — „Vlado se opozarja, da naj predloži čimprej postavni načrt glede zasig- urjenja lokalne železnice Sincčavas-Velikovec s tem, da dovoli državno jamstvo obrestni za one stroške, ki presegajo doneske interesentov in deželne“. — Upajmo, da bode imelo pridno na- predno delo tudi povoljne uspehe!

Obsojeni prvaški suroveži. Iz Velikovec a se nam poroča: 7. pr. m. bil je v sv. Nikolaju prvaško-klerikalni shod, katerega se je udeležil tudi graščinski oskrbnik. Le-ta je sicer rojen slovenec, ali on je vendar skozinskož napred- njak in se ne da privleči na farovške limanice. Zato ga črnuhi tudi grozovito sovražijo in bi ga najraje živega požrli. Dotični dan sta ga tudi brata Burger v gostilni napadla in ranila. Obadva fan- talina Burger sta namreč vročekrvna klerikalca, čeprav o politiki toliko razumeta, kakor žaba o muziki. Za svoj survi napad pa sta bila obso- jena vsak na 3 dni zapor, plačilo 100 kron za

bolečine in 30 K za poškodovano obleko ter vseh sodnijskih stroškov. Tudi morata plačati kolarskemu mojstru Pistotnigu, katerega sta tudi ranila, 20 K za bolečine. Sram naj bode prvaške suroveže, ki bi celo kri prelivali za svoje politične lumparije. Fej!

Po svetu.

Železniška nesreča. Pri Reki (Fiume) je ponesrečil zagrebški vlak. Raztrgal se je namreč na dva dela; potem je padel zadnji del vlaka na prvega. 22 vagonov je popolnoma razbitih, 6 oseb je bilo takoj mrtvih, več oseb pa ranje- nih. Pod kosami vozov leži baje še več mrtvih.

V zrak spustili so neznani zlikovci poslopje nove opere v Bostonu (Amerika). Poslopje je kostalo več milijonov denarja. Pravijo, da so to stavkujoči delavci iz maščevanja storili.

Velike nemire so povzročili stavkujoči v Meru (Francoskem). Oplenili so hišo fabrikanta. Vojaki so napravili red.

Zanemarjeno delo pri oskrbovanju travnikov.

Mnogi sicer pogostoma prav pridni in dobri gospodarji, ki sicer skrbijo za svoje senožeči in se tudi trudijo zanje, vrše na svojih travnikih neko delo prav površno, namreč zatiranje travniškega plevela. Kaj je plevel? Vse, kar rase tam, kje tega nečemo imeti ali ne potrebujemo, kar slabša in zmanjšuje pridelek zemljišča, ki smo ga določili v posebne svrhe. Marsiktere drugače dosti vredne rastline, ki se posebej še celo sejejo in negujejo (opozarjam le na razna zdravilna zelišča), so na travniku plevel, dočim so sicer dobre travniške rastline na njivi plevel, ki se ga težko znebimo in ga težko ugonobimo med setvijo. Na njivah zatiramo plevelne rastline z dobrim oskrbovanjem polja, s čistim semenjem itd. Teže se iztreblja plevel na travnikih in pašnikih, zlasti takrat, če so se plevelne rastline že zelo razmnožile.

Da bi plevel cel nič ne prišel na travnik, temu se ni mogoče ubraniti. Veter in voda donášata vedno dosti plevelnega semena na senožeči, ptice in živali ga raztrošajo ali pa ga puščajo na travniku in pašniku v svojem blatu. Travníška zemlja pa ga ima v sebi precejšnje zaklad, ki čaka dolga leta na to, da mu dajo goličave in druge okolnosti ugodno priliko, da se more razvijati.

Pa tudi kmetovalec sam skrbi z gnojem, z gnojnico in z mešancem za to, da travnik ni čist plevelnih rastlin, ne glede na to, da iz napačne varčnosti mnogo pripomore z nečistim semenjem od tega, da se plevel ne iztrebi, ampak da se semenje plevelnih rastlin vedno nadomešča. S splošno enostranskim in nezadostnim gnojenjem, ki je pri nas v navadi, s pomanjkljivim oskrbovanjem travnikov, z napačnim namakanjem travnikov, pri čemer se ne odstrani nepotrebna vlaga, s prazinami med dragocenimi travniškimi rastlinami se razširjanje travniškega plevela še pospešuje, zlasti tedaj, kadar lepo vreme ugodno vpliva na bujno rast plevelnih rastlin. Nikdo mi ne bo oporekal, da je krma vsled plevelnih rastlin mnogo slabša, da lahko škoduje zdravju živine, da krave molznice dajo manjvredno mleko, da neugodno vpliva na mlečnost krav. Večja pa je škoda za travnik in pašnik sam. Plevelne rastline izsesavajo iz zemlje vsled svoje bujne rasti mnogo redilnih snovi, ki jih torej ne dobe krmske rastline; oropajo dragocene rastline tal, toplote in svetlobe; otežujejo obdelovanje zemlje, namakanje in odva- janje vode ter košnjo, kajti debelostebelnate rastline med njimi se le težko suše in začnejo plesniti.

Rastline rajdalke, kakor n. pr. predenica, izsesavajo krmske rastline; druge zopet imajo glivice zajedalk, ki rade napadajo krmske rastline, ali pa so pravcata bivališča živalskih škodljivcev.

Zelo bogato seme olajšuje plevelnim rastlinam v mladosti borbo z dragocenimi krmskimi rastlinami, nagla rast jih brani proti temu, da jih travniške koristne rastline ne zamore, od- pornost korenin in nagla rast pa jih varuje pred vremenskimi nepravilnostmi, ki jih dosti laže prenašajo kakor koristna zelišča. Če kmetovalec ne stori svoje dolžnosti s pravilnim gnojenjem, z

marljivim in temeljitim obdelovanjem z brano in z valjarjem, z namakanjem in z osuševanjem travnikov, z omlajevanjem, predvsem pa z zati- ranjem ničvrednih in škodljivih vsiljivk, tedaj imajo sicer mestni izletniki in letni gostje svoje veselje nad bujno in raznovrstno cvetnimi rastlinami, kmet in njegova živina pa trpi — veliko škodo.

Če je na travniku plevel zelo razširjen, se da pomagati edinole s tem, da ga preorjemo in ga nanovo obsejemo. Zgodaj zrele plevelne rastline pokosimo; tudi mnogokratna košnja plevela mnogo pripomore k temu, da plevel iztrebimo s senožeči, kajti oslabimo mu korenine. Proti enoletnim plevelnim rastlinam pomaga pri deževnem vremenu plevel; če pa ima plevel globoke korenine ali če ima lesnato steblovje, tedaj naj se take plevelne rastline izkoplejo. Če ima plevel čebulo, naj se čebula prereže z močno žico; vsled tega čebula segnije, plevel pa odmrje. Posebna pozornost naj se obrača na travniške robove, meje, obcestne jarke in robove, grive ob železnicih, trate ob gozdih, puste kraje, plotove itd., kajti to so gnezda živalskih in rastlin- skih škodljivk. Pravočasna košnja ali paša na takih prostorih brani, da razno plevelno seme- nje ne more zoreti in da se plevelne rastline ne širijo dalje. Plevel iz mlatilnic, drob itd. naj se zmečka ali skuha, v kolikor te stvari krmimo, kajti ravno plevelno seme gre neprebravljeno skozi želodec in pride z gnojem zopet na polje in travnik. Kar se ne pokrmi teh reči in more- biti pride na mešanec kup, naj se pokonča z ugašenim apnom. Več pozornosti je sploh treba obračati na mešanec, da seme plevela, ki se vgnezi na mešanec, ne dozori in potem ne pride z gnojem na travnik. Če senožeč pravočasno in večkrat preorjemo, potem je to sploh izključeno. Mnogo pripomore k pospeševanju plevelnih rastlin enostransko in preobilno gnojenje z gnojnico. Kjer se steka tena gnojnica leto za leto na travnik, tam sicer bujno rase kislica in druge rastline, ki jim prija gnojnica, nikakor pa ne dobra trava in tečne metuljnice. Prebogato gno- ienje škoduje prav tako, kakor če nič ne gnojimo ali le enostransko. Na to slednjo je treba posebno paziti zlasti pri gnojenju z umetnimi gnojili, kajti sicer kmetovalec lahko napravi bridke iz- kušnje. Končno še dve opomnji, ki se mi zdita jako važni. Vsak kmetovalec naj bi poznal naj- bolj škodljive in najbolj razširjene plevelne ra- stline že iz ljudske šole; nadalje bi moral biti poučen o razmerah, ki v njih najlaže uspevajo, kakor tudi na kateri način jih je treba zatirati. Tam, kjer ima posameznik dobro voljo iztrebiti iz svojih travnikov plevel, njegovi mejaši pa dr- žijo roke navkriž, naj bi se vpeljal prisilno za- tiranje plevelnih rastlin, tako da bi kot udje celote, to je kmetškega stanu, morali biti tudi v tej točki edini in bi delovali vzajemno drug za drugega.

Krakovžik v „Gosp. Glasniku“.

Gospodarske.

O vzreji mladih pur. Večina perutinarjev noče rediti pur, ker se jim ne posreči, da bi vzredili male purice. Sreča, če jih iz dveh ali treh gnezd zrasede dvojica. Kaj je torej vzrok temu neuspehu? Tisto, kar pri vzreji fazanov. Divje pure, ki so doma v severni Ame- riki, pa vendar lepo vzredijo svoje mlade, in to v tem mrzlem podneblju; ravno tako vzgoji pri nas fazan na prostem svoje mlade, dasiravno je on doma v toplejših krajih. Nič torej ni boljšega, kakor da damo naravi vso pravico ter prepustimo živalce kolikor mogoče samim sebi. Manj ko človek male pure varuje, lepše bodo pro- spevale in hitreje rase. Imeti morajo seveda dobro kolkjo. Ko so se izvalile, jih je treba imeti kakih pet dni zapre (to se pravi, dokler ne morejo dobro hoditi), potem pa se lahko šesti dan popolnoma prepustijo samim sebi. V teh petih dneh naj se krmijo s trdokuhanimi jajci, ki se jim primešajo na majhne kosce zrezane mlade ko- prive, ali regrat, ali trpotec; tretji dan se jim primeša nekoliko prosa (ne pšena) in pšenice. Sveže vode jim pa seveda ne sme manjkati. Prostor, kjer se zdržujejo purice s kolkjo, naj bo suh in topel ter tako vravna, da si živalce poljubno lahko poiščejo solnce in senco. Šesti dan potem se spusti vsa družina na prosto, in se- daj se krmijo trikrat na dan z zasirjenim mlekom in s pšenico. Nadaljnih osem dni bodo purice same rade opustile to in ono pičo. Po treh tednih so že tako daleč, da po več dni ne pridejo jest na navadno torišče, da prenočujejo na prostem, da prenašajo najhujše nalive, ne da bi jim le količjak škodovalo. Ne rosa, ne dež in zima, nič ne škoduje mladim puram tako zelo, kakor prevelika človeška skrb. Več mesecev se hranijo $\frac{1}{4}$ dela z zelenjavo, $\frac{1}{4}$ dela pa z žuželkami. Kakor hitro pa jim